

PETROSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egészévre	8 kor.
Fél évre	4 „	Egyes szám ára	20 fillér

Felélős szerkesztő:

ZÁDORY KÁROLY.

Laptulajdonos:

FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrosény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz czímzendők. — Hirdetések, valamint nyilvántartási közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Közegészség-ügyünk.

Átérezzük azon feladatot, melyet hivatásunk minden téren elénk szab s nem térhetünk ki a köztekintetek ama parancsoló követelménye elől, melyet az alkalmosság indokol.

Lapunk újdonsági rovatában a sorozásról adunk tudósítást. Ez a kérdés közelről érintvén a közegészség-ügyét: erre vonatkozólag tesszük meg észrevételeinket.

Egy ország ereje, vagyona, nemzeti tőkéje első sorban egészséges népében rejlik, minél fogva első teendőnk, egészségünket megóvni, védelmezni és az erre vonatkozó ügyet szabályozni. És mit látunk? Azt, hogy a közegészség-ügy egyike azoknak, mely még manapság is oly elhanyagolt állapotban van, bár sok esetben igyekeztek azon javítani, de sajnos, a kiadott rendeletek nem hozták meg a várt eredményt.

Az, ki a közegészség-ügyének állapotát a külföldön ismeri és hazánkét, különösen ezen vidéken, e tekintetben nagymértékben hátramaradását összehasonlítás útján megbírálni képes, az tudja, hogy a közegészség-ügy fejletlen volta mily vesztéseket okoz nemzetünknek, s méltán be fogja látni, hogy a közegészség-ügy nem mellőzhető s nem alárendelt szerepet játszó kérdés.

De sok is ám a panasz az egész országban! Bizonyára van valami a dologban, mert nem érnék oly gyakorta egymást a keserves panaszok. Az — egyes vármegyei jelentések mind, egytől-egyig — panaszkodnak a közegészség-ügy fejletlenségéről. — Szó sincs arról, hogy nem tör-

tént semmi üdvös intézkedés a kormány részéről; de csak itt-ott toldozva.

Híányos a köztisztaságra való felügyelet, az építkezési és lakáscsiszonyokra való felügyelet, tápszerre — élelmi czikkre és ezek készítésére, eltar-tására, elárúsítására, italokra s ivóvízre vonatkozó beható intézkedés, hiányos a házasságkötés körül kö-vetendő egészségügyi intézkedés; a prostitúció ügyé-nek szabályozása és rendezése; a lelenyázás, a dajka-ügy szabályozása, az egészségügyi személyzet felelős-sége; a határzárlat és vesztély intézetek körüli intéz-kedések, a kereskedelem és közlekedés feletti egészség-ügyi felügyelet, a gyár és egyéb munkások munka-minőségére és munkaidőjére való felügyelet, melyek bizonyára közvetlen a közegészségügyhöz tartoznak, melyek nélkül egy erre vonatkozó törvény sem felel-het meg annak, a melynek az megfelelni hivatva van.

Pedig — tudj Isten — mennyi rendeletet boesájtottak ki, melyek elégtelenek, hogy azokkal megvéddessük magunkat!

Igy vált természetszerűleg lehetővé, hogy a *kunzslás* oly nagy mértékben fejlődött, így vált lehetővé a *títkos szerek* használata, így a szédelgő csodadoktorok szaporodása, stb.

Elszomorító a betegségi, s halálesetek — különösen gyermekeknél, melyek mind dokumen-tumok arra nézve, hogy nem respektálják a gyer-mekek gyógyítására vonatkozó intézkedést. Hát most, van-e mit csodálkoznunk azon, hogy oly elrettentőek a halálozás statisztikai adatok? — Fogyunk napról-napra és ezzel együtt világos, hogy hanyatlik a nemzet ereje, tőkéje, mindene. Szaporítani kell a kör- és községi orvosok számát olyan fizetéssel, hogy abból tisztességes életet folytathassanak.

A közegészségügy közérdek, humanus kérdés; ez érint mindnyájunkat, nemcsak az orvost, mert sok a mulasztás, nagy a tennivaló. Köztekintetek-ből, honvédelmi szempontokból is felette fontos a közegészségügy kérdése, mely kihat a nemzet véderejére.

Legutóbb közöltük a mult évi népesedési adatokat, Petrosényre és a Zsilvölgy több közsé-gére vonatkozólag. Igaz, hogy a születés- és ha-lálozási arány örvendetes eredményt tüntet fel, de ez nem igazolja azt, hogy a közegészségügy követelményének elég tétetett, különösen hogy az ifjuság védkötelezettségének teljesítésére képes is.

A katonai szolgálat jelentőségével a felvetett kérdés keretében nem foglalkozunk, csak ifjaink katonai szolgálatképességének ismertetéséből vo-nunk le elszomorító következtetést, közegészségi viszonyainkra:

399 hadköteles ifju állott a mult évben so-rozó bizottság elé a petrosényi járásból. 111 ta-lálatott alkalmasnak, tehát csak 28 százalék s 72 százalék nem vált be.

Elszomorító arány!

Fontos hazafiai feladat a honvédelem, melyet minden ép férfinak személyesen kell teljesíteni s tudvalevőleg nem nagyon válogatják az ifjakat.

Bizony, igen satnya a katonaaanyag mi nálunk. És ha az okát keressük, fentebb rámutattunk, de a mi helyi viszonyaink még egy-két körülmény felemlítését indokolják.

Első a pálinka. Óslakosaink, már a kisgyer-mekeket iatják pálinkával. Nem ritkán találkozunk Petrosény utcáin bepálinkázott 5—10 éves gyer-mekekkel, a kik dohányoznak, tehát az alkohol mellett a nikotin mérget is magukba szívják. Ezt a hatóságnak meg kellene akadályozni.

„Petrosény és Vidéke” tárczája.

A tékozló fiú.

Szegő Lala egy szép tavaszi reggelen, a nélkül, hogy sokat törte volna az esztét; egy nagyszerűt gondolt.

Szépen oda ment a papája Vertheimszékényé-hez, s oda bennről, azokból a szépen egymásra rakott ropogós bankjegyekből akkora csomót tett a baloldali zsebébe, a mennyi elég volt arra, hogy urasan átvitor-lázhasson Amerika szép partjaira.

Hiszen nem lehet azt mondani, hogy Lala nem találta elég szépnek Magyarországot és benne azt a kis várost, a hol a papa a legelső kereskedő, egy szép és emeletes ház tulajdonosa és hét nevetlen gyermek-nek gondos atyja volt.

Nem — nem, sőt nagyon is boldog volt ő itt, kü-lönösen akkor, ha jött egy olyan est, a midőn ő fel-ülthette báli toilletjét és mint legfessebb gavallér ott termett a bálteremben és léste a hölgyeket hozó kocsi-kat, de különösen azt, a melyik a bájos Fellner Julis-kát, azt a szép barnát hozza a bejárat elé.

Akkor aztán a legkifogástalanabb eleganciával nyújtotta át Juliskának az égő piros szegfűesokrot, majd kart-karba öltve kísérte párját a széksorokhoz, a hol az egész Fellner család helyet foglalt s nem is tá-gított Lala többé húska oldala mellől.

Boldogan lejtették együtt a keringőket, majd a

ropogós esárdást, s a négyest. És Fellner mama boldog volt, legalább ez este az volt.

Oly sok leány van itt együtt és csak mindössze kevés tánczos és mégis, az ő két leánya, ha akarna, sem ülhetne egy pillanatig sem.

Igen ma este Zsófi mama, a legirigyeltőbb az itt egybegyűlt lányos mamák között, legalább ő ezt olvas-sa ki a szemekből s ez őt oly kimondhatatlan boldog-gá teszi.

A bájos, szőke Korneliát, az ő kedvencét, Bar-cza szolgabíró rajongja körül.

Meghiszem azt, hiszen ha van szeme, csak észre is veheti, hogy Korinak nem itt, de messze földön nin-csen párja, s még a kis ujját is megnyalhatja öröm-ben, ha Korit feleségül megnyerheti.

Ilonkának az ő komoly barna lányoskájának pedi-g Lala hódol.

Lala? — Hát szó a mi szó, de az bizo-nyos, hogy nem éppen Ilonkához, a Fellner Gyula ügy-véd úr leányához való; mert hát Lala csak az atyja üzletében segéd, s ezen kívül semmi.

Ha csak azt nem számítjuk valamibe, hogy igen esinos szőke fiú, hogy kifogástalanul társalog és öltöz-ködik, pompásan tánczol és végre; nagyszerűen tud Ilonka körül forgolódni.

Ámde a papájának és mamájának vannak a La-la urfiéknál sokkal nyomósabb érdemei, a melyek a Lala gyerek értékét tíz perczenttel fölemelik, mert ké-rem: roppantul „kapardi” emberek azok, s ha így foly-tatják a gazdagodást, pár év múlva a Lalából még el-fogadható „párti” válhatik.

Rosz idők járnak a lányokra, s ha a mamák nem

elég ügyesek, nyakukon marad a leány, ha még két-szer olyan szép is.

Aztán meg Zsófi mama ugy okoskodik, hogy a szép leány értéktelen portéka udvarló nélkül; ha nincs más, jó a Lala is.

De hajh! majdnem elfeledtem, hogy Lala urfi egy esomó ropogóst esusztatott a zsebébe, a mely „Balfelől a szív iránt, meghuzódott a legszebben.”

Kérem nem rossz szándékból tette ő ezt, de hát vannak az életben néha olyan pillanatok, a midőn va-laminek okvetlenül történnie kell.

Hát történt is, mert őt többé senki sem látta. . . .

Üzleti dolgokba, Bécsbe küldte Lajosom a fiút, felelt Szegő mama vontatottan az ismerősök kérdéseire.

Hanem mikor egyszer Szegő úr mélyebben talált betekinteni a flaskó fenekére, nagyon közlékeny lett és könnyezve mondta el az uraknak, hogy az ő Lajos fia három ezer forintot emelt el a pénztárból s csak Ham-burgból írta meg azon elhatározását, hogy Amerikába hajózik.

Ezután pedig mindenki hallgatott a fiúról, tisz-telték fájdalmát és senki sem említette nevét.

Pedig hírek érkeztek róla onnan túlról, a legkü-lömbözőbb formában, a melyek azonban jók éppen nem voltak.

Hanem a mint telt, mult az idő, már a tél is el-érkezett, ugy látszik, Lalát oda át elfogta a honvágy.

Határozottan következtethetjük ezt abból, hogy egy teli napon levél érkezett Szegőné öngysága czi-mére.

Igen egy levél, még pedig Lalától.

Hogy dobogott a szíve a szegény anyának és

Fillérestély.

Mintha a farsang egyhanguságát lett volna hivatta jöleső elevenséggelélenkíteni; olyan színezete volt a f. hó 11-iki fillérestélynek. Esti 8 órára már minden asztalnál el voltak a helyek foglalva a Wágner-szálloda termében. A hölgyek díszes koszorúja s a hátsó helyekre szorult urak, érthető kíváncsisággal várták az érdekesnek ígérkezett produkeziókat, közben gyönyörködve a szép közönségben.

Midőn — alig egy év előtt —, a polgári olvasó-kör megkezdte a fillérestélyek rendezését, elegendő volt egyik kisebb emeleti terem a látogatók befogadására s a buzgó rendező, Fekete Józsefnek, mennyi fáradságába került egy—egy hölgyet, vagy urat a fellépésre rábeszélni! Ma már szüknek bizonyult a földszinti nagyterem s a hivatott közreműködők készséggel ajánlkoznak az intelligens közönség szórakoztatására s a jótékonykezélmőmozdítására. Bizonyítéka ez annak, hogy Petrosény és vidékének értelmisége, érzékkel bír a szép írást s felkarolja és elősegíti az üdvös törekvések sikerét.

A fillérestélyek arról is bizonyosságot tesznek, hogy Petrosénynek olyan úri közönsége van, a milyennel kevés provinciális város dicsekedhetik és hogy a szépművészetek majd minden ágának van itt hivatott művelője.

Egyébként pedig, a legutóbbi fillérestélyről a következőkben referálunk:

Nem volt ugyan formálisan bejelentve, de köztudomásra jutott, hogy a koncert-zongora a rossz időtől eltekintve, egyéb kalánitás miatt sem volt a terembe szállítható s így Beethoven remek zenealkotásában — legnagyobb sajnálatára, — ezúttal nem gyönyörködhetett a közönség s így a „Matrózda” gyönyörű duettel nyitották meg az előadást: Mannheim Farkas (tenor) és Kekel J. (bariton) urak, Benyó Ilon k. a. szép harmonium kíséréte mellett. A kedves dallam s szépen előadott duettet közkívánatra megismételték.

Ezután Sandner J. és Tonházy J. urak hegedűn és cellón Leótel egy remek duettet játszottak olyan precízitással, a melyet tőlük már megszoktunk. Zajos éljenzéssel adott elismerésének kifejezést a közönség.

Az újdonság ingerével birt Jókai Mór melodramája: „A holt költő szerelme,” melynek zenéjét Liszt Ferencz írta. A két lángelmének kiváló költői, illetőleg zenei alkotása: Imecs János ur szavalatában s Kreffy Margit k. a. harmonium kíséretében megfelelő interpretálásraftalált. Az érzelem-hullámzás festésére Imecs ura kellemes hangja és intelligenciája kvalifikálják s ezen előnyös tulajdonságait köztetszést aratva érvényesíté. Kreffy Margit kisasszonynak ügyességét és zenei rutinját dicséri, hogy ámbár zongorán tanulta be a nehéz kíséretet minden próba nélkül harmoniumon kifogás-

talatul játszotta. Az élvezet előadást szünni nem akaró éljenzéssel hálálta meg a közönség.

Sternád Bertalan ur énekelt ezután egy pár kiválóan szép népdalt, köztetszés mellett. Joánovits Katicza k. a. kísérete czimbalmon, kinek játékában gyakorlottsággal párosult zeneérzés s finom ízlet jutott kifejezésre. Közkívánatra még egy pár népdallal gyönyörködtették a közönséget. A taps és éljenzés csillapultával.

Kekel József ur lépett az emelvényre s hegedűn eljátszott néhány általánosan kedvelt népdalt. Fellépéséből jogosult önbizalom tükröződött le. Hangszerét könnyűséggel s bámulatos biztonsággal kezeli s abból majd méla-bús mély, majd káprázatosan csengő magas és íveg hangokat csal ki oly rutinál, melynek méltatására az a felugrott tetszés, zaj is kevés volt, mely még néhány remek népdal eljátszására kérte és kötelezte. Kekel ur nagyon meglehet elégedve a közönség elismerésével, melyet elragadtott kitűnő játékával.

Petőfinek két remek költeményét szavalta ezután Buzás Vilmos ur. „A rab” és „Első szerelme”, minden szépsége értelmesen és hatásosan előadva lekötötte a közönség osztatlan figyelmét. A tetszés zaj csillapultával, egy művészi zeneprodukezió képezte a program záradékát.

Schobiec „Quintett”-jét adták elő: Pán, Sandner, Neurohr, Thierjung és Tonházy urak oly precízitással és kifogástalan tökéletességgel, melyet a nevezettekől már megszokott a közönség.

Különösen elismerést érdemel Pán János ur szívessege, azért mert a program szerint Dusenez ur fuvolán játszotta volna a primet, de elháríthatlan akadály jöven közbe —, nem tehetette s Pán ur ismert virtuóz hegedű játékával tette lehetővé, hogy a közönség a nagy hatást keltett zenealkotás szépségében gyönyörködhessek.

Ezután a mellék termekbe vonult a közönség egy része s másik része — az asztalok és székek eltávolítása után — hoszálátott a tánczhoz, mely jóval éjjel után ért véget.

ÚJDONSÁGOK.

— **Márczius 15.** A nemzet közérzete márczius hó 15-ik napján üli meg a szabadság, egyenlőség és testvériség magasztos ünnepét. E napon nyilatkozott meg a népakarat 52 év előtt. Az ország szíve megdobbant s lüktetése felrázta a nemzetet s bár a szabadság-vivmányok ápril hó 11-én nyertek szentesítést — mely nap a népjogok diadalának hivatalosan megállapított ünnepe; — márczius 15-ének emléke kitűnőülhetlenül él a nemzet szívében, érzületében s ezt a napot ünnepe

avatta már az újabb nemzedékre átszállott tradíció is. Ezért határozta el a „Petrosényi és Járasi Ipartestület”, hogy márczius hó 15-én hazafias ünnepélyt s este a Wagner szállodában 1 korona részvételi-díj mellett társasvacsorát rendez. A program részleteit közölni fogjuk.

— **Az Iparhatósági megbízottak választása.** A „Petrosényi és Járasi Ipartestület” f. hó 12-én d. u. ejtette meg az iparhatósági megbízottak választását. 170 tag közül a kifizített idő után nagy nehezen lehetett 20 tagot összeszedni, de kereskedő nem volt egy sem, mintha nem bírnának tudatával annak, hogy az ipar és kereskedelem kölcsönös hatása a kölcsönös érdekeket mozditja elő s az iparhatósági megbízottakra e tekintetben fontos feladat teljesítése vár. A választó közgyűlésen Farkas Lajos az iparhatóság kiküldöttje elnököl. Megválasztották a gyárak vizsgálatára: Eder Ottó, Tutte József; az ipariskolák látogatására Grosz Hermann és Steiner Salamon; műhelyek vizsgálatára: Opra János, Junger Samu, Hermann Adolf, Kohn Lázár; iparlajstromok vizsgálatára: Figuli Antal és Junger Simon. A választást megelőzőleg többen, még pedig a vezérszerepet vívó iparosok aként nyilatkoztak, hogy nem érdemes iparhatósági megbízottnak lenni, mert igen csekély a fizetés a működésükért kapnak s a saját dolgukat nem érdemes elmulasztani. Ez igaz lehet, de nem lehet indok arra nézve, hogy a megbízatástól idegenkedjenek. A közérdekért is kell áldozatot hozni. F. hó 18-án összejönnek a megválasztott iparhatósági megbízottak s kebelükből meg fogják választani az elnököt.

— **Adományok népoktatási célokra.** Hunyad megye kir. tanfelügyelője vallás és közokt. miniszteri meghagyás folytán az 1899. év negyedik negyedében 5 egyének és 3 testületnek nyilvánítt köszönetet népoktatási célokra jutottat s külön-külön 200 koronát ki nem tevő adományokért. Adományozók és adományok: Gyálai tanítóttestület 22 kor. 60 fill. (Mulatság. jövedelme. — Steinhausz Gyuláné, Nagyág: 146 kor. 96 fill. (a nőgyógyász pénztárból); nagyági nőgyógyász: 24 kor. (gyűjtés) — Gáspár Józsefné. Nagy Elek és Beer Lujza. Algyógy 70 kor. (Mulatság. jövedelme). — Dr Bartok György erdélyi ev. ref. püspök. 20 kor. — Szászváros ev. ref. presbiterium. 150 korona.

— **A sorozás.** A folyó évi ujnevezés Hunyad vármegyében márczius hó 13-án kezdődik s a 14 sorozójárában, ápril hó 30-án ér véget. A szászvárosi sor. járásban, márcz. 13 és 14-én 466; a szászváros városiban: márcz. 15-én 69; az algyógyiban: márcz. 16. és 17-én: 385; a dévaiban, márcz. 19. 20 és 21. én: 579; a déva-városiban márcz. 21-én: 68; a maros-illyeiben, márcz. 24. 26 és 27-én 587; a körösbányaiban márcz. 30 és 31-én: 38; a brádiban, április 2. 3 és 4-én 562; a v. hunyadi-városiban, ápril 6-án: 47; a vajda-hunyadi külső járásban, ápril. 9 és 10-én: 311; a hátszegiben, ápr. 17, 18 és 19-én: 627; a hátszeg-városiban, ápr. 24-én: 26; a pujiban, ápr. 25. és 26-án 260; a petrosényiben, ápr. 27, 28 és 30-án: 329 első, második és harmad korosztályu hadköteles van

reszkettet a keze érzelmei özönétől. Tehát megkerül az eltévedt bárány, s ő ismét keblére szoríthatja azt az édes — rossz fiút.

Hisz nem is messze van már, csak innét Miskolcra! Ir. Tegnap érkezett meg oda a tengerentúlról s addig lesz ott, a míg otthonról megérkezik az „absolutio.”

Egyébként, ha nem számíthat atyja bocsánatára úgy . . . széles a világ, s ha teremtett Isten nyulat, bokrot is teremtett a számára . . .

Hozzá is fogott a jó anya, az apa megpuhításához és csodák csodája, és sikerült is.

És repült a távirat Lalának, hogy minden rendben van csak jöjjön.

Ez alatt megtudta már azt is Lajos urfi, hogy otthon éppen most lesz a casinó-bál. Mily pompás vic is lenne az, ha ő, a kít Amerikában gondolt mindenki, egyszer csak ott keringőzik Ilonkával.

Igen, ez zseniális ötlet!

Távirati uton le is foglalt Iluskánál magának egy pár tésztot.

És miután így mindent rendbe hozott, vasuttra szállt, és pár óra múlva oly elegánsul jelent meg a szülői háznál, mint egy angol lord.

A bálba ugyan nem ment el, csakugyan kellemtelen pech!

Éppen, de éppen most kell Ilonkáknak gyászban lenni. Tehát a meglepetésnek fues!

Ilonkát ugyan meglephetné egy éjjeli zenével, de fájdalom, üres a zseb.

No de se baj, holnap majd kárpótól egy vizit.

Ah! de mennyire meglepi Lalát a fogadtatás!

Mily fagyos és kimért itt mindenki, és minden! Alig köszönnek, és azt hiszem a kezöket sem nyújtották feléje, és körülbelül még azzal az ülőhellyel sem kínálták meg, a melyen helyet foglalt.

No de nem azért járt ő a világban, hogy föl ne találja magát, hozzá látott tehát, és megindította a társalgást.

És beszélt Lala érdekesebbnél érdekesebb dolgokat. Beszélt uti élményeiről, idegen népekről, hogyan jutott el New-Yorkba, majd Brooklynba, hogyan költötte el a sok pénzt, mivel a papa bőven ellátta, s midőn lapos lett az erszény, hogyan jutott egy pinezéri állás-hoz, hogyan udvarolt a csinos szobaleányoknak és hogyan lett végre egy szép asszony parádés kocsisa és több e féleket.

És mindezt Lala oly könnyedén, oly mulatságosan tudta elmesélni.

Most pedig itt vagyok kedves Ilonka nagysád, csak azért siettem, hogy a tegnap esti bálon lovagja lehessenek, de a kegyetlen sors nem engedte megérnem e boldogságot!

Hanem most már nem állhatta tovább Felhurné önagsága és megnyitotta szavainak özönét:

No, Szegő Lajos, úgy látszik maga teljesen megbolondult, vagy minket tart bolondnak. Meglopja az apját, megszökik Amerikába, ott eltékozzolja a lopott pénzt, aztán az Isten a megmondhatója hogyan élt! Ott udvarolgat szobaleányoknak, majd beáll kocsisnak és most elég vakmérő azt hinni, hogy itthon tisztességes úri leányokkal fog keringőzni! De nem is úgy megy az! A míg tisztességesen viselkedett szívesen láttuk,

most azonban arra kérem, ezután kimélje meg házunkat megjelenésétől!”

Ilonka és Kornélia már előbb eltűntek a szobából, most meg Zsófi mama állt fel és távozott, anélkül, hogy egy pillantásra is méltatta volna a meghökkent Lalát

És a mint ott maradt egyedül, véghetetlen szájalom fogta el a szívét és konstátálta, hogy szörnyen hátramaradtak ezek az együgyű kisvárosiak.

Azután cilinderét óvatosan körülsimítva, emelt föl, ruganyos léptekkel távozott Felhurnék szalonjából. „Gombház, leszakad lesz más.”

Ezek után ismét fordult az idő kereke. A tél után tavasz, majd nyár és ősz, ezután pedig ismét tél lett.

Már jó ideje tartja izgalomban az egész világot az angol-búr háború. Lalát és érdekli ez, meg pedig nagyon.

Aunyira foglalkoztatta ez a dolog őt, hogy se éjjele, se nappala, minden gondolata az angol hadsereg felé száll, itt tenni kell valamit!

Hát tett is.

A Vertheim-szekerény jó tanácsadó, ide azokkal a bankjegyekkel. . . aztán reszkeszetek búrok!

Pestrolt írt harmadnap a papának. Londonban utazik, hogy részt vegyen a búrok elleni háborúban.

Vajjon vissza fogadják-e még egyszer a tékozló fiút?

Gyz.

felhiva. A szászvárosi két, az algyógyi, dévai két, a m.-illei és petrosényi sorozó járásban a bizottság polgári elnöke Mara László alispán; a körösbányai és brádi sor. járásban : id. Brády Albert törv. hat. biz. tag; a v. hunyad-városi- és járásiban : Benedikty József t. h. biz. tag; a hátszeg-városi- és járásiban : Szilvássy Aladár t. h. biz. tag; és a pujiiban : Puj Laszló t. h. biz. tag. Van Hunyadvármegyében összesen 4700 védköteles ifju. Sulyos következményeket von maga után a védkötelesség teljesítésének elmulasztása, miért is felhívjuk reá az érdekeltetk figyelmét.

— **A külterületi utak.** Az enyhe, nedves tél átázatta a talajt megromlottak az utak annyira, hogy némely irányban a közlekedés valósággal életveszélyes. Amint az államutról letér a fogat a legnagyobb vigyázzal s csak lépésben lehet haladni, feltéve hogy jók a lovak s a pocsolyával telt gödrökből ki bírják vonzolni a járművet. A kit végzete arra utal, hogy a petriliai, lőnyai, csimpai, avagy a lupényi, de különösen a kimpulujnyági uton közlekedjék, az nem lehet biztos soha a maga elé tűzött czél elérésében s tanácsos, hogy előbb végrendelkezzék. Ezek a viczinális községi közutak alaposan állannak hanyagolva, pedig azt lehetné az ember, hogy itt, hol a kő az utmelleit fekszik, mindig jónak kell lenni az utak. Az előljárásgoknak arról kellene gondoskodni, hogy ezek az utak a nyár folyamán, az őszi esőzések beálta előtt hozassanak jókarba s akkor ilyen utmizeriák nem fordulnak elő.

— **Jogos önvédelem.** Részletesen ismertettük azt a megbotránkoztató esetet, mely a Tutte vendéglőjében pár hét előtt azzal végződött, hogy a megtámadott Tutte József, önvédelemből fegyvert használt s Heiser Péter lábát megsebesítette. A dévai kir. ügyészség a fenytővizsgálat bizonyító adatai alapján a vád képviselőtét megtagadta, határozatilag kimondván, hogy támadóival szemben a maga, családja és az ő lakásába menekült vendégei védelmére jogosítva volt fegyvert használni. Egyben megemlítjük, hogy Heiser a gondos és szakértő orvosi gyógykezelés s jó ápolás folytán kigyógyul sulyos betegségeből s nemsokára elhagyhatja a társulati kórházat.

Jelmezes fillérestéiy. Folyó hó 27.-én, farsang utolsó napján, jelmezes fillérestéiy lesz a Wágner szálloda nagytermében. Másoron komikus jelenetek s produkciók lesznek. Előre is felhívjuk reá a közönség figyelmét.

Szőrnyet halt. A vulkáni állomásnál tolatás alkalmával Ladó Márton bányamunkás mellett a kocsik ütközje összezuza s heitban bukkott a sinekre, hol a kerekék egyik lábát térden fölül levágták. A szerencsétlen ember ezelőtt vasúti szolgálatban volt, de süketsége miatt elbocsájtották s a vulkáni bányavállalatnál nyert szerény alkalmazást s így tengődött s tartotta el árván maradt négy kiskoru gyermekét.

— **Megszaladt vasúti kocsik.** Szakemberek állítása szerint a legerhesebb s legkényesebb vasúti szolgálat a petrosényi vonalszakaszon van. Hogy itt emek daczára kevés baleset fordul elő, az a szolgálatot tevő személyzet fokozott éberségének tulajdonítható s ennek daczára még is fordul elő — bár igen ritkán —, egyegy kalamitás. F. hó 15.-én este, tolatás alkalmával 14. szénnel rakott teherkocsi a petrosényi állomástól megszsaladt s feltartózhátlanul rohant a lejtős pályán — szerencsére — a csonka vágányra. A lupényből indult személyvonat ugyanakkor érkezett petrosénybe s ha összeütközik a megszsaladt kocsikkal a nyílt pályán nagy szerencsétlenség következhetett volna be. Az utasok tudomással bírtak a fenyegető veszélyről s rémületük elképzelhető.

— **Utjavítás.** Még a nyár utolján felhalmozták Petrosény belterületén a miút mentén a törtkövet, most letisztították a koesiutról a sarat s az utvonalon a törtkövet szépen, egyenletesen elteritik. Ezt a közmegelégedésre szolgáló intézkedést örömmel említjük meg, annál is inkább, mert jobban esik ilyesmit konstatálni, mint a panaszk s kifogásoknak adni kifejezést.

— **Tarisznyásbál** A vulkáni közönség 1900 február hó 27-én az ujonnan építendő vulkáni gör. kath. templom javára a Löwy-féle vendéglőben tarisznyás-bált rendez. Belépti-díj: Személy-jegy 1 kor. 60 fill. Család-jegy 2 kor. 40 fill. Felülfizetesk köszönetl fogadtnak s hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 7 és fél óra-kor.

— **Álarczos bál.** Az aninoszai közsébn. ifjusága által február hó 25 én az aninoszai ujonan építendő róm. kath. templom javára a „Tischler“-féle vendéglőben zártkörü nagy álarczosbált rendez. Belépti-díj: Személy-jegy 1 kor. Család-jegy 1 kor. 60 fill. Jó ételekről és italokról gondoskodva van. Talpalávalót huzza az első szászvárosi zenekar. Kezdeté d. u. 4 órakor

— **A dévai ipartestület,** márczius 15.-ének 52-ik évfordulója alkalmából hazafias ünnepélyt s társas vacsorát rendez.

— **Magyar Pestalozzi.** A dr. Havas Gyula szerkesztésében Budapestem megjelent „Magyar Pestalozzi“ ezimü tanügyi hetilap ez évben szerkesztőt cserélt. Az

uj szerkesztő : Dániel Jenőné, a ki a volt szerkesztő vezetése mellett az eddigi irányban szerkeszti továbbra a lapot. Ezen lap czélja a gyakorlati jellem képző nevelés, különösen pedig ennek gyakorlati módszerének közvetítése tanítók és szülők számára. Ezen lapot ez alkalommal is melegen ajánlja vármegyénk kir. tanfelügyelője az iskoláknak tanköröknek és nevelési kérdések iránt érdeklődő magánosoknak. A lap megrendelhető Budapesten, VIII. ker. József-körut 69. sz. a. Előfizetési-díj : egész évre 8 kor. mely összeg négy részletben is törleszthető.

Különfélék.

Az időjárás befolyása az emberre. Kik az ülfoglalkozást űző emberek? Az iskolásgyermekek, a foglyok, meg a hivatalnok emberek. Egy bogaras Amerikai tanárnak az a gondolata támadt, hogy sorra kitapasztalja, minő a hatása az időjárásnak, ennek a háromféle fajta ülf ember-esoportnak a kedélyére.

Az iskolás gyermekek — ugymond —, olyankor a legnyugodtabbak, olyankor éri őket legkevesebb büntetés, a mikor szép teli idő van odakünn, hideg tiszta és száraz; viszont a legsűrűbben olyankor szükséges a tanító fenytékekkel élni, a mikor borus az ég s nedves, meg ködös a levegő.

És érdekes, hogy a füeskak érzékenyebbek az időjárás változása iránt, mint a leányok. A mi a fogolyembereket illeti, őket kivételesen meleg, tavaszi és napfényes őszi napokon éri legsűrűbben a fegyelmi büntetés.

A hivatalnok ember, körülbelül szintén így van. Anyi bizonyos, hogy a büroókban akkor fordul elő a legtöbb összeadási hiba, a mikor odakünn süt a nap és langyos levegő szivódik át az ablak résein.

Az ember lelke önkénytelenül vonzódik a szabadtermészethez, vágya támad elhagyni a szoba dohos levegőjét, szóval figyelme a szabad természetre irányul s könnyven megmagyarázható, miért vannak az összeadási hibák.

A köszen robbantása. Aktuális téma ugy a köszen, mint a dinamit külön-külön, de együttvéve is, vagyis ha vizsgáljuk, hogy a köszen fejtéshez mennyi robbantó-szert használnak fel: meglepő és szinte hihetetlen eredményt kapunk.

Három főcsoportba osztható robbantó-szereket használnak, u. m. a fekete löport, a mely a saletrom-tartalom szerint, ismét három alesoportba oszlik, aztán a dinamitot, a harmadik csoportot az ugynevezett biztonsági robbantó-szerek teszik.

A Dortmundi köszenbányák kimutatása szerint, ott háromszázharminckétezer kilogramm löport, 2.248.000 kilogramm dinamitot és 1.453.000 kilogramm biztonsági gyutacsot, tehát összesen 4.033.000 kilogramm robbantó-szert használtak fel.

Ezzel a robbantó-szerrel, ötvenégy millió tonna köszenet fejtettek, és így minden ezer tonna köszenhez 79¹ Filogramm robbantó-szer kellett.

Az egész körülbelül 5.460.000 korona értékét képvisel, de ha hozzávesszük, hogy minden egyes robbantás körülbelül 10 fillérbe és így mintegy tizenhárom millió lövés 1.300.000 koronába kerül: ugy egy évi robbantó-szerre 6.760.000 koronát, vagyis egy tonna köszenre tizenhárom fillért költenek.

A szent-kollegium. A római szentszék 1900. évre szóló évkönyve, mely „La Gerarchia catolica“ ezímer, minap jelent meg, érdekes adatokat közöl a szent-kollegiumról. Tagjai között 62 bibornok van, közülük négyet IX. Pius pápa nevezett ki, ezek: Preglia, Paroecia, Ledochovszky és Canossa; 56 pedig XIII. Leó pápától kapta a bibort. A bibornokok közül 34 olasz, a többi külföldi. Huszonötén székelnek a kuriában, 35 érseki szék birtokossa. Van köztük 6 főpap, 49 pap és 5 szerpap. A legfiatalabb tag Vivezy Tutó kapuczius atya, ki negyvenhat esztendő s a kuria tagja. XIII. Leó uralkodása alatt 131 halálozás történt a biborosok sorában, a patriárkák száma 14, keleten 6 és nyugaton 8.

Az apostolok utódai közt van: 174 latin és 19 keleti érsek 776 latin és 55 keleti püspök olyan, kinek megvéje is van. Így tehát a tényleg kormányzó papok száma 1070 az idén, kik közül Európában 614, monarchiánkban 55 székel. XIII. Leó uralkodása alatt az egyház terjedése következtében 2 pátriárkai, 31 érseki 101 püspöki szék rendszerezítése vált szükségessé, azonkívül 3 apostoli követséget, 61 apostoli helynökséget, 11 prefekturát alakítottak meg.

Hasznos tudnivalók.

Hibás tükrök javítása.

Hibás tükröket a következő módon javíthatunk: Azokat a helyeket, a honnan a fonesor hiányzik, gyapottal a portól és piszoktól vigyázva lágyan, de mégis alaposan megtisztítjuk. Ekkor egy másik tüködarab szélén valamivel nagyobb területen, mint a mekkora a kijavítandó tükörész, a fonesort körülvágjuk, illetőleg körülkarezzöljuk. Erre a körülkarezzolt fonesorra egy kis csepp higanyt cseppentünk (körömmyi részre gombostűfejni higanycseppet), mely azonnal szétfut rajta s feloldja egészen a karezzolásig ugy, hogy az egészet óvatosan áttolhatjuk a kijavítandó tükörészre, a hol ugyan-csak gyapottal vigyázva rányomjuk, mire nemsokára megszárad s a tükör ki van javítva.

Tükrök tisztítása.

Igen finomra tört krétából és vízből pépet készí tünk, azt finom gyapot darabbal a tükörre kenjük s tiszta ronggyal szárazra dörzsöljük. A rámára rako-dott krétát száraz ecsettel távolítjuk el.

Hogy a kést ismét nyelébe erősíthessük.

Fehér cukrot téglával összetörünk, ezen keve-rekkel a nyel nyílását megtöltjük s a penge hegyes részét izássig fölhevítve belenyomjuk.

Aranyozott fatárgyak tisztítása.

Aranyozott fatárgyak szappanos vízzel, vagy amoniakkal megáztatott ruhával tisztítandók meg: ez utóbbi esetben azonban a tárgyat vízzel gyorsan le kell öblíteni. A füst által beszennyezett tárgyakat pálinkával tisztítjuk meg.

Aranyozott fémtárgyak tisztítása.

Leginkább ajánlatos 30 gramm boraxnak 1 kgrm vízben való oldata, melylyel a fémfelületet enyhén le-dörzsöljük; azután leöblítjük a tárgyat vízzel s száraz puha vászon darabbal letöröljük. Aranyozott keretek tisztítására csak tiszta vizet szabad alkalmazni, mint-hogy a boraxoldatya gyanta és sellakbevonással ellátott hamis aranyozást gyakran megrontja.

Aranyrámk tisztítása.

Tizenegyrész friss tojásefejrét 4 rész chlorkáli-oldattal jól összekeverünk, s e folyadékkal kefe segít-ségével a megtisztítandó aranyrámk bevonjuk. Az aranyráma visszanyeri eredeti fényét.

Vasbevonat.

A vastárgyak bevonására czélszerűen használhat-juk a lenolaj firniszt, melyet finom vasporral jól el-dörzsöltünk.

A vasdrótot a rőszdától megóvhatjuk.

Ha 10 rész szurkot 1 rész kátránnyal összeol-vasztunk, a folyó tömeget fél rész finom homokkal jól elkeverjük s a drótot az így nyert keverékbe mártjuk.

CSARNOK.

Vasuton.

*Még a menyegző reggelén
Elementek ők a boldogok.
Ütközben egymás kebelén
Hallgatták: szívök mint dobog,
Ábrándjaikban az alatt
Meg nem zavarta semmi sem.
Míg a vonat, az meg haladt
A róna tájon sebesen.*

*Mindkét oldalán az útnak
Zöldelt a rét, nyílt a virág,
Mintha nekik koszorúnak
Ajánlta volna fel magát.
És szóltak ők oly epedőn,
Miként a szellő felsohajt
Ha életünknek utja is
Ilyen virágos lenne majd...!*

*S hogy elmaradt a rónatáj
Megettők — meg se — figyelték,
Mámorban, kőben ringató
Öket az iramló kerék .
És a mámorban boldogok*

Nem is gondoltak arra sem,
Hogy életük majd elrohog
Miként a vonat — sebesen.

M—i.

Az asszony hivatása.

Ez is a legnehezebb problémák közé tartozik. Általában jó feleség minden körülmények között hű támasza az ő urának és ha az, akkor boldogítja férjét és magát is. Hogyan fogják fel különböző helyeken és különböző egyének az asszony hivatását, arra nézve álljon itt egy-két ismertetés:

Egy észak-angolországi farmer madárijesztőnek használja a feleségét. Ugy találta, hogy az asszony arevónásaival és egészségköltségek megjelenésével nagyon alkalmas erre az állásra. Nyaranként kiküldte a földjére, oda, ahol legnagyobb pusztításokat vísznek véghez a madarak. Az asszony kiáll oda fantasztikus öltözetben és hesegeti el a madarakat egy légyesapóval.

Francesco Comelati, a ravasz olasz, a felesége révén mint közéletmentő szerepelt sokáig, sőt ez volt az egzisztenciája is. Comelati ide-oda utazott hazájában és mindenütt megmentett egy nőt. Ez a nő a felesége volt, aki minden egyes helyen bele akart fulni valami vízbe. De az ura megtanította jól az uszásra és soha semmi baj nem volt. Vidáman folyt az élet mentő ipar. Comelati úgy hívták, hogy a „közéletmentő”. És mert kitűnt, hogy szegény ember, gyűjtéseket indítottak a javára.

Egy gloucestershirei kereskedőnek meghalt a felesége. A gyászos férj úgy vigasztalódott, hogy a sírkőre rámetasztette üzletének a firmáját. A városi tanács nem pártolta a reklámnak ezt a módját és elrendelte a kő eltávolítását.

Egy dorozsmai asszony, midőn elhalt férje holttestét kitétték az udvarra, jajveszékelt borult a korporsóra és siránkozó hangon így énekelt:

„Édes párom, miér hagyott kend el. Ugyan ki ver meg engem ezután mindegy nap ázott kötéllel?”

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Elvált nő. Elvált nő megnevezésénél a nő családi nevén kívül a volt férj nevét csak akkor szabad megemlíteni, ha a házasságot felbontó ítéletben kimondott, hogy az elvált nő férje nevét megtarthatja. Egyébként az elvált nőt csak saját családi nevén kell megnevezni.

— Ha valaki bármi oknál fogva más vallás felekezet kötelekébe átlép, köteles az elhagyott felekezet által kivetett egyházi járulékokat és iskolai pótdótot öt évig fizetni.

Fogadás. Önnek van igaza.

A m. kir. belügyminiszter az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t.-cz. 27, 76 és 91§-ában nyert felhatalmazás alapján 1895. évi 60.000 sz. utasítása alapján következőleg rendeli el:

1. §. Az anyakönyvvezető esküje (fogadalma.)

Az olyan anyakönyvvezető, a ki nem tölt be oly egyéb közhivatali állást, melyben eskü alatt szolgál, működésének megkezdése előtt a főispán (főpolgármester) kezeibe esküt tesz.

Ha azonban az anyakönyvvezető azt nyilváníttja, hogy az eskü meggyőződésével ellenkezik, eskü helyett ünnepélyes fogadalmat tesz.

Az ünnepélyes fogadalom az eskü szövegétől abban különbözik, hogy az „esküszöm” szó helyébe „ünnepélyesen fogadom” kifejezés jő és hogy az „Isten engem úgy segítjen” kifejezés elmarad.

Gimnazista: Maccaroni költszet eredetileg latin tréfás költemény, a melybe más nyelvű szavak és kifejezések vannak keverve, vagy melyben az idegen szók latinosan ejtegettetnek vagy hajlítottak.

Ilyenek különösen Ausonius némely költeményei; magyarban ilyen Petőfinék „Diligenter frequentáltam iskoláim egy koron” stb. kezdetű költeménye.

— Dr. Wlassics Gyula kultuszminiszter jelenleg szabadságon van, helyette Zsilinszky Mihály államtitkár intézi az ügyeket. Ügyével hozzá forduljon.

HIRDETÉSEK.

Eladó házak.

Petrosényben a Mátyás-utcában egy 7 lakosztályt magában foglaló; továbbá a Malea-híd közelében lévő Nánú-féle és Aninosza központján, főforgalmu közterén lévő 5 lakosztályból álló s teljesen jó karban lévő házak szabadkézből azonnal s örök áron eladók.

Bővebb értesítéssel szolgál a tulajdonos:

özv. Negrini Károlyné,
Petrosényben.

CZIPÉSZ

üzlet.

Van szerencsém Petrosény és Vidéke n. é. közönségének becses tudomására hozni, hogy 1900. JANUÁR 1-TŐL

Bukarest szállodával szemben

czipész-üzletet

nyitottam.

A legjutányosabb árak mellett a legdivatosabb és legtartósabb női-, férfi és gyermek lábbeliket a legpontosabban s felelősség mellett elkészítem.

A lábak, valamint más tagok csúszos bántalmái és egyéb fájdalmainál kiváló jó hatásának bizonyult villamos betéteket a czipők vagy eszímákba igen jutányosan alkalmazom.

Ezen betétek nálam megtekinthetők.

Készleges szolgáltatást felajánlva a n. é. közönség kegyes pártolását kérem

kiváló tisztelettel:

Berkovics Ignác,

CZIPÉSZ.

1—6

URI DIVAT.

A legelegánsabb és legkitünőbb minőségű **uri ruhakelmék** a jelen és a legközelebbi évadra megérkezvén, kirakatomban és üzletemben megtekinthetők.

Miért is bátorkodom Petrosény és vidéke intelligens uri közönségét a legujabb divatu szövetek dús választékával felszerelt kelmekészletem megismerésére és az esetleges

ruhaszükséglet szíves megrendelésére tisztelettel felkérni.

A legfokozottabb igényeket is kielégítő gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról a legelőnyösebb feltételek mellett kezeskedve vagyok,

kiváló tisztelettel:

MANNHEIM F.

Petrosény, főutca.

Egy jól nevelt FIU 13—14 éves tanonczul azonnal felvétetik.

1—6